

מסורת הש"ס

(א) [לְעִילָטָה, וְיָזַן, ב] וַיִּבְנוּתּוּ הַסֵּלָה; (א) קִדְּשׁוּן מִן, עִירָשׁ לָקֵטָן קָדִי; עִירָשׁ, ד' זֵיל בְּמִי שְׁמֵת, (ס) זֵיל שְׁאִט זָרִין, רַשׁ"ש, (ז) זֵיל קֶאֱמֶר, רַשׁ"ש, (י) זֵיל מִנְיָאָל,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה קני ב'י רבנן שא"י לחקריש. ע"י רשב"א בחידושו שנוטות דף ג' ע"ב ד"ה אכל הרמב"ם: בא"ד והא דלא תקנו שיכול לחקרישן, מתנה לי היכן מלאו דלנו יכול להקדישן ואי מהיהו דפסוקהו הא שם איתא ג"כ דזקין מלתא אלא דקראק השטר יכול למכור אכל בל החוב א"כ י"ל דה"ג דהשטר יכול להקדישן ובקרי"ל בש"ע וי"ד ק"י רמז ו"ע:

הגהות הב"ח

(א) גבי בשדה זו לפלוני: (ב) תוס' ד"ה חזור ובי' ממ"ג כדי שלא יוכל, ג"כ הלשון מנוגגם והלשון נכבז במקונו חז"ל וא"מ ומה חובה י"ט לו בדבר אם שטר מתנה אלא אין מפסיד לז"ס דאין עליו אחריות ומולא לכתוב כדי שלא יספור וטעמו וא"י מכר הוא נמי אינו מפסיד דאי משום אחריות אפי' בלא שטר נמי דלמר כפי ח"ה כ"י:

מוסף רש"י

שני שטרות הם, שני קדישין לתקון בשטר (קדושין ב:), וזכי בשדה זו לפלוני. הקנה להם בסודר לזרזן פלוני (קטן דף קנא) וז' לזרזי, וכתבו לו את השטר. לר"ה בעלמא פלוני (קטן דף קנא). ואינו חזור אם אומר אין לזני שמהא לו ר"ה בידו. (סח) מופי כח דשטר יכול לחזור בו כל זמן שלא נמכר השטר לאותו פלוני (קטן דף קנא). ואינו חזור בשדה. אחרי שכבר זמן בקנין או בחזקת חזין לז"ס שלא בפניו (סח), על מנת שיתכתבו לו את השטר. חזור אף בשדה שמר לא עשאו שלחין לזכות אלא עש השטר והי' חזר בו כשטר (קדושין ב:), שלשה שטרות הן. שלשה עניני שטרות הן, ולא בל לחלק אלא להספיק (קטן דף קנא), אם קדם מוכר. קודם נתינת הספק או קודם שהזקין (קדושין ב:), וכתב שטר. מכירה להיות מומן ללוקח כל שעה שירצה למכור לשדהו לא יתא עיכוב ששטרותיו בשביל מכירת השטר ולכן קדם והתמכרו והא יכול לעשות כן, כאותה ששטרותיו (קטן דף קנא).

המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא

הכי גרסינן **אמר אמיר הלכתא אוסיוס נקוט במסירה כרבי**. וכן ריהטא דגמרא ומסקנא בהרבה מקומות דלאותיות נקנות במסירה ולא צריך למכתב קני לך וכל שעזדיה ולא שזס שטר: **אמר רב אשי סברא היא**. דאין השטר מועיל כלום לקנות שטר אחר על ידו אלא במסירה תליא מילתא: **דלאותיות**. מכירת שטר חוב: **מילי נינשו**. דצריס הוא מוכר ולא ממון ממש הלכך מעשה ידיס דהיינו מסירה הוא עיקר קנייתן אכל שטר אחר לא מהני דמילי במילי לא מיקנו שטר לא יקנה בשטר: **שני שטרות הן**. חלוקין זה מזה: **וזו בשדה זו לפלוני**. אני מקנה לכם בסודר זה שדה זו לזרזן פלוני והן **קנו לאותו פלוני כמו שזו להם: חזור בשטר**. ואפי' אמר כתבו ותנו דכל זמן שלא בל ליד מקבל מתנה יכול זה לעקור שליחותו דאין עושין שטר בעל כרחו של נותן דאס ייפה כחו במתנה בעל פה לא ניחא ליה דתיהוי מתנה בשטר. ואע"ג דלמר"י בחזקת הבתים (לעיל דף מ.) קנין בפני שנים ואין צריך לומר כתבו דסתם קנין לבחינה עומד הני מילי סתמא דמסתמא ניחא ליה למקנה שיכתבו שטר לקוניה אכל היכא דמחי לא כתבינן בעל כרחו: **ואינו חזור בשדה**. שכבר זכו וזקין לו לזדס שלא בפניו: **על מנש ספקסכו כו'**. הכי קאמר לא יזכה עד שיבא השטר לידו: **אס קדם מוכר כו'**. מי שצריך למעות ורואה למכור מנכסיו לחצירו ופעמיס שהוא מוצא סופר וכותב שטר מכירה כדי שיהא מוזמן ליטנו ללוקח כל שעה שירצה למכור: כאותה

אמר ליה כיון דאתחזק בצי דינא אי צעיא קלתיה לא אמרינן והשתא אצאי לא הימנה נהי דאי צעיא קלתיה לא אמרינן כיון דאתחזק מכל מקום להימנה משזס דלאותיות נקנות במסירה אלא משמע דאין הלכה כרבי והא דלמר בני שמת (לקמן דף קנא). אימיה דרב עמרם חסידא הוה לה מלוגא דשטרי אמרה ליהוי לעמרם כרי אחא לקמיה דרב נחמן אמר הא לא משך משמע דאי משך קנה^י הני מילי מתנת שכבי מרע שאינו יכולי) לכתוב דדברי שכבי מרע ככתובים דמו והיו ספקירו דמשיכה מיהא צעי כיון דבעלמא צעי מסירה ושטר ולא דמי לשאר מילי דשכבי מרע ובהכוחב (כתובות דף פה. וס) גבי האיחא איתמא דלפקירו גבה מלוגא דשטרי משמע דאי תפסמיהינו מחיים קניא ואע"ג דליכא כתיבה אור"י דהיא לא היתה רואה לקנות המלוה אלא הסם רצתה לדחוק היתומים שיפרעו לה על ידי שתעכב השטרות בידיה שלא יוכלו לגבות החוב^י והא דלמר בגט פשוט (לקמן דף קנא). אותיות נקנות במסירה אציי אמר צריך להציב ראיח רבא אמר אין צריך להציב ראיח לאו משזס דקצר רבא דלאותיות נקנות במסירה דהא בסוף פרק זה בורר (פסהדיון דף לא), משמע דקצר דאין אותיות נקנות במסירה כדפרישית אלא אליבא דהנהו דהתם קיימי ומיהו אציי סבר ודאי דנקנה במסירה בפרק האשה שלום (יבמות דף קטו): גבי הא דמיימי רבא ראיח דלא חיישינן למרי יצחק מדגבי רבה בר אבוח בהנהו שטרי דמחוחא דכתב בזה נאני בר חזי וצחי בר נאני אע"ג דשכיחי טובא במחוחא ואציי דלמר^י התם למאי יניחוש לה אי משזס נפילה מיזחר וזיירי ואי משזס פקדון כיון דשמיח כשמיח לא מפסיד גביה מאי אמרת דלמא מסר ליה אותיות נקנות במסירה^י ומתהם י"ט להציב ראיח דרבא סבר אין נקנה מדמיימי מתהם דלא חיישינן למרי יצחק דאי סבר נקנה היכי מיימי מינה הא התם ליכא למיחש למידי דקאמר אציי דלנפילה ופקדון לא חיישינן דהא רבא אית ליה בגט פשוט דא"צ להציב ראיח והיינו משזס דלא חייש לנפילה ופקדון אלא ודאי אין נקנה ולהכי מיימי דכי היכי דלא חיישינן דלמא מסר ליה הכי נמי לא חיישינן למרי יצחק ואין לדחות דהכי מיימי אס איתא דחיישינן למרי יצחק אע"ג דלא הוזחוק דאי בהוזחוקו פשיטא ליה משמע דמכח זה דייק רבא וא"מ וכיון דקצר רבא דאין נקנה א"כ הא דדייק רבא בריש כל הגט (גיטין דף כד: וס) הא קטנה מזי מגרש זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדריס בעיר אחת מוציאין שטר חוב על אחרים והכי דייק דלמא לעולם אין מוציאין דחיישינן דלמא מסר ליה לקנות ואין אותיות נקנות במסירה^י אכל בגט ליכא למיחש כי למא היתה מוסרת לחצרתה דלא שייך שזס קנין במסירתה לחצרתה וי"ל דגרסינן התם רבה מדאיירי אציי בתר הכי ואפילו אי גרס רבא נראה לרשב"א דשפיר דייק דכי היכי דקטנה מזי מגרשה ולא חיישינן לפקדון ולשמא מסרה לה לזור ע"פ כלוחיתה ה"ג שני יוסף בן שמעון מוציאין ולא חיישינן [לשמא מסר ליה לקנות] ולשמא מסר לו לזור על פי כלוחיתו דלגבות החוב הס יודעינן דאין המסירה מועלת דאין אותיות נקנות במסירה: **אִוְרִיתִי מַיִי** גינהו ומיאי **במיאי לא מביקני**. ואור"י דמסירת השטר קרוי מילי דקאמר ליה קני לך שטר זה דהיינו מילי בעלמא^י אכל כשכותב שטר בשמו על השעבוד אין לך מעשה גדול מזה^י: **חזור בשטר ואינו חוזר בשדה**. וא"מ כיון שאין מוסיף לו כלום בין במתנה בין במכר^י נכתבו לו ממנה נפשא^י שלא יוכל לכפור לו כיון דאין מפסיד בכחיבה אפילו במכר דליכא למימר שאינו רואה שיטרוף ממשעבדי דאפילו בלא שטר גובה מנכסים משועבדים כדלמר בחזקת הבתים (לעיל דף מא:): המוכר שדהו בעדים גובה מנכסים משועבדים^י וי"ל דמפסיד לפי שע"י שטר ילא קול שמכר או נתן^י ולא ילוו לו כל כך צרזרן לפי שאין לו כל כך קרקעות^י ואע"פ שהלוקח ודאי יכול לחזור בו דמאי אמר אדעתא דלא תכתבו לי שטרא לא זכני מ"מ מוכר יכול לחזור בו בשטר ואס לא ירצה הלוקח ליקח בלא שטר יניח ודאינו תס מפרש דבשטר מתנה דוקא מייירי דלא ניחא ליה דליפוש שטרי עילוייה דהעולם לא ידעו שהוא שטר מתנה אלא יסברו שהוא שטר חוב או שטר מכר ושיעבד קרקעותיו ולא יקנו צרזרן ממנו לפי שיראים שיטרפו מהן אכל בשטר מכר אין יכול לחזור בו דמסתמא אדעתא דכתיב ליה שטרא וצין ליה וקשה דלקמן בגט פשוט (דף קסא:)^י (תנן) מי שבא ואמר אבד שטר חובי אע"פ שאמרו עדים כתבנו ותחממנו אין כותבין ונותנין אפילו בלא אחריות דחיישינן שמא פרע לו ורואה לגבות שנית אכל בשטר מקח וממכר כותבין חוץ מאחריות שבו והשתא ליכא למיחש דלמא טריף והדר טריף ומשזס אפושי שטרא לא חיישינן שמא לא ידעו העולם ששמי פעמים נכתב על שדה אחת ויסברו שמכר שדה אחרת או שהוא שטר חוב:

המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא עז.

לא קני מדאורייתא גס שעבוד הקרקע הכמוזה צו דהא קרקע נקנית בכסף ובשטר ובחזקה ואפילו בלא מסירת שטר חוב יקנה ויש לומר^י דכמו שאינו יכול להקדישו כדמוכח בפרק כל שעה (פסחים דף לא.) כיון שהקרקעות אינן ברשותו כך אינו יכול להקנותן מן התורה^י והא דלא תקינו רבנן שיוכל להקדישן כמו שתקנו שיכול להקנותן לפי שאין הקדש כל כך נזרז ומיהו אור"מ דיש לדחות ההיא דמי שמת דהכי פריך אא"צ דלורייתא משזס הכי אין יכול למחול שאין כאן יורש אחר דמקבל מתנה הוא היורש דמתנת שכבי מרע דריש^י ציש נוחלין (לקמן דף קמז). מקראי דירושא מוהעבדתם יש לך העברה אחרת שהיא כו"א^י ולעולם מכירת שטר איכא למימר דהוי מדאורייתא ומכל מקום צריך טעם שפיר דלמאי לא הוי קנין גמור ויכול לומר לו הלוה לאו בעל דברים דידי את ויקנה לגמרי שלא יוכל עוד למחול

כיון דלמאי ליה שעבוד הקרקעות בשטר^י: **אמך אמירא הלבתא אותיות נקנות במסירה**. כתב רב יהודאי גאון דאין אותיות נקנות בחליפין ולר"מ ולר"י נראה דגרס אין אותיות נקנות במסירה כרבנן דהכי הלכתא^י ומיימי ראיח מסוף פרק זה בורר (פסהדיון דף לא). דלמר ההיא איתמא דנפק שטר מתותי ידה אמרה ידענא בהאי שטרא דפריע הוא הימנה רב נחמן אמר ליה רבא כמאן כרבי דלמר אותיות נקנות במסירה^י א"ל לאו משזס דאי צעיא קלתיה ואי הלכתא כרבי מאי פריך רבא ורב נחמן נמי אמאי לא מהדר ליה דודאי נאמנת משזס דלאותיות נקנות במסירה ועוד דקאמר התם איכא דלמרי לא הימנה רב נחמן אמר ליה רבא והא אי צעיא קלתיה אי הלכתא כרבי אמאי לא פריך רבא כמאן דלא כרבי ורב נחמן נמי אמאי לא הימנה נהי דאי צעיא קלתיה לא אמרינן כיון דאתחזק מכל מקום להימנה משזס דלאותיות נקנות במסירה אלא משמע דאין הלכה כרבי והא דלמר בני שמת (לקמן דף קנא). אימיה דרב עמרם חסידא הוה לה מלוגא דשטרי אמרה ליהוי לעמרם כרי אחא לקמיה דרב נחמן אמר הא לא משך משמע דאי משך קנה^י הני מילי מתנת שכבי מרע שאינו יכולי) לכתוב דדברי שכבי מרע ככתובים דמו והיו ספקירו דמשיכה מיהא צעי כיון דבעלמא צעי מסירה ושטר ולא דמי לשאר מילי דשכבי מרע ובהכוחב (כתובות דף פה. וס) גבי האיחא איתמא דלפקירו גבה מלוגא דשטרי משמע דאי תפסמיהינו מחיים קניא ואע"ג דליכא כתיבה אור"י דהיא לא היתה רואה לקנות המלוה אלא הסם רצתה לדחוק היתומים שיפרעו לה על ידי שתעכב השטרות בידיה שלא יוכלו לגבות החוב^י והא דלמר בגט פשוט (לקמן דף קנא). אותיות נקנות במסירה אציי אמר צריך להציב ראיח רבא אמר אין צריך להציב ראיח לאו משזס דקצר רבא דלאותיות נקנות במסירה דהא בסוף פרק זה בורר (פסהדיון דף לא), משמע דקצר דאין אותיות נקנות במסירה כדפרישית אלא אליבא דהנהו דהתם קיימי ומיהו אציי סבר ודאי דנקנה במסירה בפרק האשה שלום (יבמות דף קטו): גבי הא דמיימי רבא ראיח דלא חיישינן למרי יצחק מדגבי רבה בר אבוח בהנהו שטרי דמחוחא דכתב בזה נאני בר חזי וצחי בר נאני אע"ג דשכיחי טובא במחוחא ואציי דלמר^י התם למאי יניחוש לה אי משזס נפילה מיזחר וזיירי ואי משזס פקדון כיון דשמיח כשמיח לא מפסיד גביה מאי אמרת דלמא מסר ליה אותיות נקנות במסירה^י ומתהם י"ט להציב ראיח דרבא סבר אין נקנה מדמיימי מתהם דלא חיישינן למרי יצחק דאי סבר נקנה היכי מיימי מינה הא התם ליכא למיחש למידי דקאמר אציי דלנפילה ופקדון לא חיישינן דהא רבא אית ליה בגט פשוט דא"צ להציב ראיח והיינו משזס דלא חייש לנפילה ופקדון אלא ודאי אין נקנה ולהכי מיימי דכי היכי דלא חיישינן דלמא מסר ליה הכי נמי לא חיישינן למרי יצחק ואין לדחות דהכי מיימי אס איתא דחיישינן למרי יצחק אע"ג דלא הוזחוקו דאי בהוזחוקו פשיטא ליה משמע דמכח זה דייק רבא וא"מ וכיון דקצר רבא דאין נקנה א"כ הא דדייק רבא בריש כל הגט (גיטין דף כד: וס) הא קטנה מזי מגרש זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדריס בעיר אחת מוציאין שטר חוב על אחרים והכי דייק דלמא לעולם אין מוציאין דחיישינן דלמא מסר ליה לקנות ואין אותיות נקנות במסירה^י אכל בגט ליכא למיחש כי למא היתה מוסרת לחצרתה דלא שייך שזס קנין במסירתה לחצרתה וי"ל דגרסינן התם רבה מדאיירי אציי בתר הכי ואפילו אי גרס רבא נראה לרשב"א דשפיר דייק דכי היכי דקטנה מזי מגרשה ולא חיישינן לפקדון ולשמא מסרה לה לזור ע"פ כלוחיתה ה"ג שני יוסף בן שמעון מוציאין ולא חיישינן [לשמא מסר ליה לקנות] ולשמא מסר לו לזור על פי כלוחיתו דלגבות החוב הס יודעינן דאין המסירה מועלת דאין אותיות נקנות במסירה: **אִוְרִיתִי מַיִי** גינהו ומיאי **במיאי לא מביקני**. ואור"י דמסירת השטר קרוי מילי דקאמר ליה קני לך שטר זה דהיינו מילי בעלמא^י אכל כשכותב שטר בשמו על השעבוד אין לך מעשה גדול מזה^י: **חזור בשטר ואינו חוזר בשדה**. וא"מ כיון שאין מוסיף לו כלום בין במתנה בין במכר^י נכתבו לו ממנה נפשא^י שלא יוכל לכפור לו כיון דאין מפסיד בכחיבה אפילו במכר דליכא למימר שאינו רואה שיטרוף ממשעבדי דאפילו בלא שטר גובה מנכסים משועבדים כדלמר בחזקת הבתים (לעיל דף מא:): המוכר שדהו בעדים גובה מנכסים משועבדים^י וי"ל דמפסיד לפי שע"י שטר ילא קול שמכר או נתן^י ולא ילוו לו כל כך צרזרן לפי שאין לו כל כך קרקעות^י ואע"פ שהלוקח ודאי יכול לחזור בו דמאי אמר אדעתא דלא תכתבו לי שטרא לא זכני מ"מ מוכר יכול לחזור בו בשטר ואס לא ירצה הלוקח ליקח בלא שטר יניח ודאינו תס מפרש דבשטר מתנה דוקא מייירי דלא ניחא ליה דליפוש שטרי עילוייה דהעולם לא ידעו שהוא שטר מתנה אלא יסברו שהוא שטר חוב או שטר מכר ושיעבד קרקעותיו ולא יקנו צרזרן ממנו לפי שיראים שיטרפו מהן אכל בשטר מכר אין יכול לחזור בו דמסתמא אדעתא דכתיב ליה שטרא וצין ליה וקשה דלקמן בגט פשוט (דף קסא:)^י (תנן) מי שבא ואמר אבד שטר חובי אע"פ שאמרו עדים כתבנו ותחממנו אין כותבין ונותנין אפילו בלא אחריות דחיישינן שמא פרע לו ורואה לגבות שנית אכל בשטר מקח וממכר כותבין חוץ מאחריות שבו והשתא ליכא למיחש דלמא טריף והדר טריף ומשזס אפושי שטרא לא חיישינן שמא לא ידעו העולם ששמי פעמים נכתב על שדה אחת ויסברו שמכר שדה אחרת או שהוא שטר חוב:

^יזה אינו חסר. תוס' הלא"ש קידושין ס. י"ב. ואי מתנה כ"ש שאינו מפסיד כלום דהא לא גבי ממשעבדי ואינו אלא לראיה בעלמא. שס. י"ג. דאיכא קלא טפי בשטר מבעדים. שס. ואע"פ שהמוכר שדהו בעדים גובה מנכסים משועבדים אלאמא קול יוצא למכר ולמתנה אפי' בלא שטר אנפכי' אינו רומז קולו של שטר לקול עדים דבעדים לא נפיש קלא אלא שעל ההקדחות לדקדק ביותר, ואין הכל יודעים בכך. רמב"ן קידושין ס. י"ד. שנחמטעטו שעבוד קרקעותיו. תוס' הלא"ש שס.

עין מושפטי נר מצוה

י א מיי פ"ז מהלכות מכירה הלכה טו סמג עשין פנ טו"ש ח"מ סי' רמז סעף ו:
יא ב מיי שס הל' טז טו"ש"ע שס סעף ז:

רבינו גרשום

אמר אמירא הלכתא אותיות נקנות במסירה. ואע"ג דכתב ליה קני לך וכל שעבודיה לא קני בלא מסירת השטר של שעבודי: חזור בשטר. דלא אמר זכו וכתבו תנו: ואינו חזור בשדה. כיון שכבר זכו בשדה לו לפלוני: חזור בזה ובוהו. כל זמן שלא כתבו השטר: אם קדם וכתב לו את שטר המכירה. קודם שנתן לו המעות:

מוסף תוספות

א. וכי היכי דרשי אחים שורישו שטרות מאביבה אין אחד מהם יכול למחול חלקיו של חברו מבקבל מתנה נמי. שס. ג. וי"ל ד[שעבוד הגוף שישלמלה על הלה לא בר מכירה הוא, הילכך אינו נמכר אלא שעבוד נכסים בלבד, ואע"פ שאינו נמכר לא פקע, אבל כי חזר ומחיל, פקע שעבוד נכסים, שאינו אלא מדיון ערב וכו', שס. ושיון רשב"א לקמן קמו: מנש שק"י פ"י. ג. וסוגיון נמי מוכחא דאקשינן מהא דאמר רבה נקנה שטר בכל מקום שהוא ואי אמרת במסירה נקנין למהא לא קנה רמב"ן. רמב"ן. ד. ד[נקנתו והוי כרידה באבג. וגאמנת לומר פדוע. רש"י פסהדיון לא. ה. אלאמא אותיות נקיות במסירה דאי בעינן כתיבה ומסירה חז"ל למימר ליה והרי לא משך ולא תכתבו לו אלא מדקאמר והא דמשך ש"מ במשיכה בלחוד חזי קני. תוס' רי"ד. ו. והוי כמו משכון. תוס' מנזומות פה. י. ומשום הכי איצטריך ליה לאבאי ליתן טעם לומר שאין ליתן לפקדון בהנהו שטרי משזס דכיון דשמיח כשמיח לא מפסיד גביה דמשמע הא לאו הכי הוה לן למיחש לפקדון, דאורינא אביי לטעמיה דאמר בפ' גט פשוט צריך להביא ראיה על המסירה משזס דחיישינן לפקדון. רבני יוסה. ו. דהיינו עיקר חששא דהוה איכא למיחש לאי חיישינן לתרי יצחק. שס. ו. ד[אין] המסירה נחשבת מעשה אלא לגוף הגייר, אבל להקנאת השעבוד אין כאן אלא מילי וכו', ד[ולא] מסר לו בכך קרקעות ומטלטלין של חבריו המשועבדים לו. שס. י. ד[אין] שטר זה נקרא מילי וכו' ואותיות דקרינן להו מילי לגבי לוקח הוא נכתב השטר על שמו ולא נתחייב לו הלוה בשטר זה, אבל ודאי לגבי המלוה שבוטב לו הלוה שטר זה ותשתעבד לו בשטר לא מיקרי מילי. שס. ושיון לקמן מתו"ם נקטא. א'. זה נהנה